

ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΣΠΑΣΕΙ Ο ΦΑΥΛΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ (του Πωλ Κρούγκμαν)

Η ανεργία είναι μια τρομερή «επιδημία» που πλήττει μεγάλο μέρος του δυτικού κόσμου. Σχεδόν 14 εκατ. Αμερικανοί είναι άνεργοι και πολλά εκατομμύρια ακόμη δουλεύουν είτε σε εργασίες μερικής απασχόλησης είτε σε δουλειές που δεν ανταποκρίνονται στα προσόντα τους. Μερικές

ευρωπαϊκές χώρες τα πηγαίνουν ακόμη χειρότερα: 21% των ισπανών εργατών είναι άνεργοι.

Και η κατάσταση δεν δείχνει να βελτιώνεται. Πρόκειται για μια τραγωδία δίχως τέλος – και, σε ένα λογικό κόσμο, η πρώτη μας οικονομική προτεραιότητα θα ήταν να δώσουμε ένα τέλος σε αυτήν την τραγωδία.

Ομως ένα περίεργο πράγμα συνέβη στον πολιτικό μας διάλογο: και στις δυο πλευρές του Ατλαντικού, οι πολιτικοί «παίκτες» συμφώνησαν ομόφωνα ότι δεν μπορεί (ή δεν πρέπει) να γίνει κάτι σχετικά με την ανεργία. Έτσι, αντί για μια αποφασιστική στάση ενάντια σε αυτή την πηγή βασάνων και την οικονομική σπατάλη, το μόνο που ακούμε είναι περισσότερες δικαιολογίες για την αδράνεια των υπευθύνων, αμπαλαρισμένες με μια φρασεολογία «σωφροσύνης» και «υπευθυνότητας».

Κάποιος πρέπει επιτέλους να πει το αυτονόητο: το να εφευρίσκεις διαρκώς δικαιολογίες ώστε να αποφύγεις να αντιμετωπίσεις την ανεργία δεν είναι ούτε υπεύθυνο ούτε

σώφρον. Πρόκειται αντίθετα για μια νοσηρή απόρριψη της ευθύνης.

Για τι είδους δικαιολογίες μιλάω; Καταρχάς για την δημοσίευση, την προηγούμενη εβδομάδα, μιας έκθεσης οικονομικών προβλέψεων του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ). Ο ΟΟΣΑ είναι βασικά μια διακυβερνητική «δεξαμενή σκέψης» (think tank) που αντικατοπτρίζει την «κοινή λογική» της ευρωπαϊκής πολιτικής ελίτ.

Τι λέει λοιπόν ο ΟΟΣΑ σχετικά με την υψηλή ανεργία στις χώρες μέλη του; *«Η δυνατότητα ελιγμών ώστε να αντιμετωπιστούν αυτές οι περίπλοκες προκλήσεις με πρακτικές μακροοικονομίας έχει σχεδόν εξαντληθεί»*, διακήρυξε ο γενικός γραμματέας του οργανισμού, συμβουλεύοντας τις χώρες αυτές να επικεντρώσουν το ενδιαφέρον τους σε μακροπρόθεσμες «δομικές» μεταρρυθμίσεις με μικρή μόνο επίδραση στα τρέχοντα επίπεδα απασχόλησης.

Πως όμως γνωρίζουμε ότι όντως δεν υπάρχει άλλος «χώρος» ώστε να αντιμετωπιστούν αυτές οι περίπλοκες προκλήσεις «με πρακτικές μακροοικονομίας»; Ο γενικός γραμματέας του οργανισμού δεν μας το είπε, ενώ η ίδια η έκθεση δεν προτείνει τρόπους αντιμετώπισης της κρίσης στην απασχόληση. Αντιθέτως, το μόνο που κάνει είναι να υπερτονίζει τους κινδύνους μιας αποχώρησης από τις «ορθόδοξες» πολιτικές.

Αλλά, πάλι, ποιος μιλάει πλέον σοβαρά για την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας αυτές τις ημέρες; Σίγουρα όχι το Ρεπουμπλικανικό κόμμα, που νοιάζεται μόνο για περικοπές φόρων και απορύθμιση- ούτε αλλά ούτε και η κυβέρνηση Ομπάμα, που ουσιαστικά έχει «θάψει» το όλο θέμα εδώ και ενάμιση χρόνο.

Το ότι όμως οι φορείς της εξουσίας δεν μιλούν για θέσεις εργασίας, δεν σημαίνει πως δεν μπορεί να γίνει τίποτα γι' αυτές. Θυμηθείτε πως οι άνεργοι δεν έχουν μείνει χωρίς δουλειά επειδή δεν επιθυμούν να εργαστούν διότι τους λείπουν οι απαραίτητες δεξιότητες. Τίποτε κακό δεν συμβαίνει με τους εργαζόμενους μας – θυμηθείτε πως πριν τέσσερα χρόνια η ανεργία

ήταν μόλις 5%.

Ο πυρήνας του οικονομικού μας προβλήματος είναι το χρέος, κυρίως τα ενυπόθηκα χρέη των νοικοκυριών, που συσσωρεύτηκε στα χρόνια της «φούσκας» την περασμένη δεκαετία. Και τώρα που η «φούσκα» αυτή έσκασε, το χρέος λειτουργεί ως ένα μεγάλο βαρίδι που καθυστερεί την οικονομία μας, εμποδίζοντας την ανάκαμψη της απασχόλησης. Αν συνειδητοποιήσουμε πως η συσσώρευση του ιδιωτικού χρέους είναι το πραγματικό πρόβλημα, θα διαπιστώσουμε πως υπάρχουν αρκετά πράγματα που μπορούμε να κάνουμε γι' αυτό.

Για παράδειγμα, θα μπορούσαμε να έχουμε ομοσπονδιακά προγράμματα που θα χρησιμοποιούσαν τους σημερινούς άνεργους σε χρήσιμα δημόσια, όπως η επισκευή των δρόμων μας: τα εισοδήματα αυτά θα διευκόλυναν την αποπληρωμή των χρεών από τα νοικοκυριά. Θα μπορούσαμε να προωθήσουμε ένα σοβαρό πρόγραμμα τροποποίησης των υποθηκών, ώστε να μειωθούν τα χρέη των προβληματικών νοικοκυριών προς τις τράπεζες. Θα μπορούσαμε επίσης να επαναφέρουμε τον πληθωρισμό στο επίπεδο του 4% που έφτασε κατά τη δεύτερη θητεία της κυβέρνησης Ρέιγκαν, ένα νούμερο που θα συντελούσε στην ελάφρυνση του ιδιωτικού χρέους.

Υπάρχουν λοιπόν τρόποι να υποχωρήσει η ανεργία. Ίσως είναι ανορθόδοξοι, αλλά ανορθόδοξα είναι και τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε. Και όλοι όσοι μας προειδοποιούν για τυχόν κινδύνους από την υιοθέτηση τέτοιων μεθόδων, θα πρέπει να μας εξηγήσουν γιατί αυτό το ρίσκο πρέπει να μας ανησυχεί περισσότερο από τα βέβαια βάσανα που θα φέρει η αδράνεια μας.

Γνωρίζω βέβαια ότι θα υπάρξουν σοβαρά πολιτικά εμπόδια, αν προωθήσουμε ενεργά κάποια από τα παραπάνω μέτρα. Είναι βέβαιο πως στις ΗΠΑ κάθε προσπάθεια αντιμετώπισης της ανεργίας θα προσκρούσει σε ένα πέτρινο τείχος που ορθώνει η αντιπολίτευση των Ρεπουμπλικάνων. Αυτός όμως δεν είναι λόγος να σταματήσουμε να ασχολούμαστε με το ζήτημα. Κι εγώ άλλωστε, ξανακοιτώντας τα γραπτά μου του τελευταίου έτους, βλέπω πως έχω «αμαρτήσει»:

καλός είναι ο πολιτικός ρεαλισμός, αλλά η αλήθεια είναι πως έχω προτείνει πολύ λίγα συγκεκριμένα μέτρα που θα πρέπει να λάβουμε για να αντιμετωπίσουμε το σοβαρότερο μας πρόβλημα.

Όπως το βλέπω εγώ, αυτοί που παίρνουν τις αποφάσεις έχουν περιπέσει σε μια κατάσταση επιτηδευμένης «ανεμπορίας» σχετικά με το θέμα της ανεργίας: όσο περισσότερο αποτυγχάνουν να κάνουν κάτι για την ανεργία, τόσο περισσότερο πείθουν εαυτούς ότι δεν υπάρχει τίποτε που να μπορούν να κάνουν για να λύσουν το πρόβλημα. Όλοι εμείς όμως που γνωρίζουμε περισσότερα γι' αυτό το ζήτημα, πρέπει να κάνουμε ό,τι περνά από το χέρι μας για να σπάσουμε αυτόν τον φαύλο κύκλο.

Πωλ Κρούγκμαν (31/05/2011)

(Πηγή: Το Βήμα / The New York Times)

Φωτό: wikimedia